

Karolina Filipsson
Samhällsbyggnad

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2024 - 2026

KTM 39-2022

Sammanfattning

Enligt Lag om kollektivtrafik (2010:1065) som trädde i kraft 1 januari 2012 ska det i varje län/region finnas en regional kollektivtrafikmyndighet. I Västerbotten är Kollektivtrafikmyndigheten sedan 2019 inrättad på Region Västerbotten. Region Västerbotten äger Länstrafiken i Västerbotten AB och dess delägda dotterbolag Bussgods i Norr AB. Region Västerbotten är även delägare i Norrtåg AB liksom Samtrafiken AB samt AB Transitio.

En kostnads- och ansvarsfördelningsmodell för Länstrafiken utformades 2005, den så kallade Västerbottensmodellen, som reglerade förhållandet mellan finansörerna av kollektivtrafiken. I och med övergången till den nya lagstiftningen och de förändringar som skett avseende Länstrafikbolagets funktion i planeringsfrågor så har Region Västerbottens roll att planera den trafik som regionen avser att finansiera tydliggjorts. Förändringen innebär ökat politiskt ansvar för och inflytande över trafiken för regionens del.

Regionbildningen 2019 innebar att den regionala kollektivtrafikmyndigheten placerades hos Region Västerbotten i ett första skede som en övergångslösning men från 2020 som den långsiktiga lösningen genom att en delskatteväxling av de så kallade gemensamma kostnaderna till Region Västerbotten genomfördes. Under 2020 var Västerbottensmodellen föremål för utvärdering. Länets kommuner och Region Västerbotten fattade då beslut om att Västerbottensmodellen 2021 framgent gäller för ansvarsfördelning och finansiering av den allmänna kollektivtrafiken i Västerbotten.

Enligt Västerbottensmodellen 2021 har Region Västerbotten ansvarar för linjetrafik med buss och tåg och viss anropsstyrd trafik med huvudsaklig trafikuppgift mellan kommuncentra samt sjukresor. Respektive kommun ansvarade för linjer och anropsstyrd trafik med huvudsaklig trafikuppgift inom kommunen samt färdtjänst, riksferietjänst, kommunala resor och skolskjutsar. Region Västerbotten finansierar utöver beställd trafik även de så kallade gemensamma kostnaderna som omfattar kundtjänst, administration, marknadsföring och IT-system. Från och med 2021 så innehåller budget från Länstrafiken även kostnaderna för den gemensamma beställningscentralen för serviceresor. Kommunerna har kostnadsansvar för den trafik som respektive finansör beställer.

Från och med 2008 innehåller regionens trafikbeställning förutom regional busstrafik och viss anropsstyrd trafik även regional tågtrafik. Tågtrafiken administreras av Norrtåg AB, som bildades av trafikhuvudmännen i de fyra nordligaste länen för att samordna tågtrafiken i länen och genomföra ambitionerna i Norrtågsförsöket.

Planeringsförutsättningarna tillförsäkrar regionfullmäktige inflytande över utformningen av den kollektivtrafik som Region Västerbotten finansierar. Planeringsförutsättningarna innehåller regionens trafikpolitiska prioriteringar och mål samt en ekonomisk prognos för buss- och tågtrafiken, samt den gemensamma beställningscentralen under perioden som planeringsförutsättningarna avser. Prognos för tågtrafiken baseras på fastställd budget för Norrtåg AB för beställd trafik från mitten av december 2022 till mitten av december 2023, inklusive stationsavgifter hänförliga till tågtrafiken. Prognos för busstrafiken baseras på fastställd budget för

Länstrafiken i Västerbotten AB för beställd busstrafik från mitten av december 2022 till mitten av december 2023. Budget för Länstrafiken i Västerbotten innehåller även kostnaderna för IT-system, administration, marknadsföring, kundtjänst och beställningscentralen.

Planeringsförutsättningarna ska ligga till grund för Region Västerbottens kollektivtrafikplan för perioden 2024 – 2026. Kollektivtrafikplanen innehåller beställning av buss- och tågtrafik samt i viss begränsad anropsstyrd trafik. Kollektivtrafikplanen innehållande trafikbeställning utgör grund för budget för trafikåret 2024 från Norrtåg och Länstrafiken. Region Västerbottens anslag för kollektivtrafik bör baseras på bolagens budget för kollektivtrafiken samt beställningscentralen då dessa speglar den beställning som Region Västerbotten som finansiär sänder till Länstrafiken och Norrtåg.

Kollektivtrafikplanen bereds i Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott och fastställs av Regionala utvecklingsnämnden som även är Regional Kollektivtrafikmyndighet i Västerbotten.

Förslag till beslut

Kollektivtrafikutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden att föreslå regionfullmäktige att:

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2024 – 2026 fastställs.

Bedömda resultat och konsekvenser

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2024 – 2026 innehåller ekonomisk prognos för perioden avseende kommande driftanslag till Norrtåg AB och Länstrafiken i Västerbotten AB för kollektivtrafiken. Planeringsförutsättningarna utgår från visioner och mål i andra strategier och program antagna av regionfullmäktige, såsom regional utvecklingsstrategi, regionalt trafikförsörjningsprogram, samt miljö- och klimatstrategi.

Resurser och finansiering

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2024 – 2026 utgör grund för den Kollektivtrafikplan som ska utarbetas för perioden 2024 – 2026 och som ligger till grund för budget från Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB. Dessa budgetar utgör grund för Region Västerbottens anslag till kollektivtrafiken 2024.

Jämställdhet

Allmän kollektivtrafik bidrar till att både män och kvinnor har möjlighet till hållbart resande. Fler kvinnor än män använder kollektivtrafiken för resor till och från arbetet. Kvinnors arbetsmarknadsregioner är mindre än mäns. En väl utbyggd kollektivtrafik kan bidra till positiva effekter för kvinnors arbetsmarknadsregioner.

Beredningsansvariga

Beredning av planeringsförutsättningarna har skett av strateg vid kollektivtrafikmyndigheten.

Beslutsunderlag

Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2024 - 2026

Beslutet expedieras till

Regionala kollektivtrafikmyndigheten